

בית המדרש הווירטואלי (V.B.M) ע"ש ישראל קושיצקי שלייד ישיבת הר עציון
שיעורים בדרכיה: אישה והלכה
צוות דרכיה, לורי נוביק

- לחצו כאן כדי לראות גרסה מעודכנת של השיעור עם כלי למידה נוספים באתר דרכיה.
- הרשמו כאן לניוזלטר כדי לקבל עוד עדכונים ותכנים ממיזם דרכיה.
- נשמח לקבל הערות והארות כאן.

ארבע פרשיות

מהן ארבע הפרשיות? מדוע קוראים אותן, ומי חייב בשמיעתן? האם נשים חייבות לשמוע פרשת זכור?

מאת לורי נוביק | עריכה: הרב עזרא ביק, אילנה אלצפן ושיינע גולדברג

תרגום: שיראל גרסון | עריכה בעברית: עדיה בלנק

ארבע פרשיות

מהו המקור לקריאת ארבע פרשיות?

במשנה מובא כי יש לקרוא ארבע פרשיות מיוחדות מן התורה בשבועות שלקראת פורים ופסח: שקלים, זכור, פרה והחודש.

משנה מגילה ג, ד

ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים, חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר.... בשניה זכור, בשלישית פרה אדומה, ברביעית החדש הזה לכם...

את פרשת **שקלים** (שמות ל', י"א-י"ז) קוראים בשבת ראש חודש אדר או בשבת שלפניה (בשנה מעוברת, באדר ב'), את פרשת **זכור** (דברים כ"ה, י"ז-י"ט) קוראים בשבת שלפני פורים, את פרשת **פרה** (במדבר י"ט, א'-כ"ב) קוראים בשבת שאחרי פורים (אלא אם כן ראש חודש ניסן יוצא בשבת, ואז דוחים זאת בשבוע, וקוראים את פרשת פרה בשבת שלפני ראש חודש ניסן), ואת פרשת **החודש** (שמות י"ב, א'-כ') קוראים בשבת לפני ראש חודש ניסן או בשבת ראש חודש.

בגמרא מובא כי היו קוראים את פרשת שקלים בעת שהיו מכריזים על איסוף מחצית השקל (שרק גברים מגיל עשרים מחויבים בה, אך נשים יכולות לתת מרצון)¹ בעבור התשלום על קורבנות הציבור לאורך השנה, החל מחודש ניסן.

מגילה כט ע"ב

...וכיון דבניסן בעי אקרובי [צריך להקריב] מתרומה חדשה, קדמינן וקרינן [אנו מקדימים וקוראים] באחד באדר...

עטרה סנובל מתארת כיצד קריאת פרשת שקלים מדגישה את רעיון האחדות היהודית:²

¹ משנה שקלים א, ה

אף על פי שאמרו אין ממשכנין נשים ... אם שקלו מקבלין מידן

² ניתן למצוא כאן.

...בא' באדר אנו נזכרים שהקשר שלנו אל העם היהודי יכול להיווצר דרך מטרותינו המשותפות – דרך מחצית השקל... מוטלת עלינו האחריות להכיר בתפקידנו כחלק מן העם, ולהבטיח כי המטרות שמאחדות אותנו הן המטרות הנכונות...

מה לגבי משמעותן של שלוש הפרשיות האחרות? רש"י מסביר את הקשר הרעיוני בין פרשת זכור לבין פורים, ואת פרשיות פרה והחודש כהכנה לחג הפסח:

רש"י מגילה כט ע"א

... שתקרא פרשת זכור בשבת הסמוכה לפורים, לסמוך מחיית עמלק למחיית המן. "פרה אדומה" – להזהיר את ישראל לטהר, שיעשו פסחיהן בטהרה. "ברביעית החודש הזה לכם" – ששם פרשת הפסח...

חיוב

מתוך ארבע הפרשיות הללו, פרשיות שקלים והחודש הן ללא ספק תקנת חז"ל.

ברכי יוסף אורח חיים סימן תרפה

... פרשת שקלים והחדש לאו דאורייתא

מאחר שקריאת הפרשיות אמורה להיעשות בזמן ובמקום מסוימים, שמיעתן נחשבת כמצוות עשה שהזמן גרמה, שממנה נשים פטורות.

הרב דוד אויערבאך, הליכות ביתה ט, י והערה יט

פרשיות "שקלים" ו"החודש" מצותן רק מדרבנן, ונשים פטורות. הערה: כיון שהם מצוה שהז"ג [שהזמן גרמה] לקרותם בחודש אדר

כאשר ישנה מצווה מדאורייתא לקרוא פרשייה מיוחדת, ייתכן שנשים עדיין חייבות בה כי הזמן הספציפי עשוי להיות רק מרכיב מדרבנן של המצווה. כך למשל, קריאת פרשת זכור מספר התורה בכל יום בשנה היא קיום מצוות זכירת עמלק מדאורייתא, כלומר ייתכן שנשים יהיו חייבות בשמיעתה. (נרחיב על כך בהמשך.)

מספר גרסאות של התוספות, והתוספות רא"ש ביניהן, מעלות את האפשרות שקריאת פרשת פרה גם היא חיוב מדאורייתא:

תוספות הרא"ש ברכות יג ע"א

שיש קריאה שהיא מן התורה כגון פרשת זכור ופרשת פרה אדומה וכיוצא בהם.

לעומתו, תוספות הר"ש משאנץ (גרסת התוספות הנמצאת בדפוס התלמוד) אינו מתייחס לקריאת פרשיית פרה כאל חיוב מן התורה:

תוספות ברכות יג ע"א ד"ה בלשון הקודש נאמרה

בפרשיות המחוייבין לקרות דאורייתא כמו פרשת זכור.

נראה כי לפי השולחן ערוך, קריאת פרשת פרה היא מצווה מדאורייתא. בכל זאת, מעיד המגן אברהם כי אינו יכול לחשוב על סיבה מדוע שהדבר לא ייחשב כמצווה מדרבנן.³

שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה תרפה, ז

י"א [יש אומרים] שפרשת זכור ופרשת פרה אדומה חייבים לקראם מדאורייתא...

מגן אברהם סימן תרפה

דלא הוי מדאורייתא דבאמת אין טעם בקריאת[ה] מדאורייתא וגם לא ידענא היכא רמיזא

מכיוון שיתכן שפרשת פרה היא מצווה מדאורייתא, על נשים להשתדל לשמוע אותה. עם זאת, מאחר שכל הנראה למעשה חובת הקריאה היא מדרבנן, אישה המפספסת את הקריאה לא צריכה להיות יותר מדי מוטרדת מכך.

הרב דוד אויערבאך, הליכות ביתה ט, ט

פרשת "פרה", יש אומרים שהיא מן התורה, ולפ"ז [ולפי זה] יש לומר שגם נשים חייבות לשמוע פרשה זו – ויש אומרים שמצותה רק מדרבנן, ולפ"ז [ולפי זה] נשים פטורות.

פרשת זכור

התורה מצווה אותנו למחות את עמלק, אך גם מצווה אותנו הן לזכור והן לא לשכוח את מתקפתם האכזרית על בני ישראל במדבר:

דברים פרק כ"ה, יז-יט

זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עִמְלֶק בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם. אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֶב בְּךָ כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאֶתָּה עֵיף וְיָגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹקִים. וְהָיָה בְּהֵנִים ה' אֱלֹקֶיךָ לָךְ מִכָּל אִיְבֶיךָ מִסָּבִיב בְּאַרְץ אֲשֶׁר יֵה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ נַחְלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת זֵכֶר עִמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח.

מדוע מצווה התורה גם לזכור וגם לא לשכוח? לפי הספרי, אי השכחה קשורה למחשבה, בעוד שהזכירה נעשית בדיבור:

ספרי דברים פרשת כי תצא פסקא רצו

זכור, בפה, אל תשכח בלב

לכאורה, נראה שקיימת סתירה בעצם הציווי לזכור ולדבר על מה שאנו מבקשים למחות. הרמב"ם

³ עם זאת, דברי המגן אברהם עצמו עשויים לעזור לנו להבין מדוע פרשת פרה יכולה להיות מצווה מדאורייתא. הוא כותב שהתורה, ככל הנראה בהקשר לחטא העגל, מצווה עלינו לזכור כיצד עוררנו את כעסו של הקב"ה במדבר, אך מציע שלא נהוג לעשות זאת משום גנותם של ישראל. המלבי"ם מעלה את הסברה שקריאת פרשת פרה נועדה לשם זכירת אותו מעמד, אך באופן שאינו מהווה לנו גנות.

מגן אברהם סימן ס"ב

"זכור את אשר הקצפת את ה' אלקיך במדבר" ... וצריך טעם למה תקנו לקרות פרשת עמלק מה שלא תקנו בזכירות אחרים ... וי"ל דמ"ת [ויש לומר דמתן תורה] יש לנו חג עצרת וה"ה [והוא הדין] שבת ומעשה מרים ומעשה עגל לא תקנו מפני שהי' גנותן של ישראל:

מלבי"ם ארצות החיים ארץ יהודה א, ד

נראה שע"י שא"א [שעל ידי שאי אפשר] לקרות מעשה העגל שהוא גנותן של ישראל כמ"ש [כמו שכתוב] במגילה (דף כה) תקנו בעבור פרשת פרה שכל מעשיה היה נגד מעשה העגל.

מסביר כי הציווי לזכור את עמלק מבטיח שלא נשכח את הציווי למחות אותו:

רמב"ם הלכות מלכים ה, ה

מצות עשה לאבד זכר עמלק, שנאמר תמחה את זכר עמלק, ומצות עשה לזכור תמיד מעשיו הרעים ואריבתו, כדי לעורר איבתו, שנאמר זכור את אשר עשה לך עמלק, מפי השמועה למדו זכור בפה לא תשכח בלב, שאסור לשכוח איבתו ושנאתו.

מדוע אנו מצווים לזכור את עמלק לנצח ולמחות את זכרו? שושנה שכטר טוענת כי הדבר נובע מכך שערכי עמלק מנוגדים בתכלית לערכי התורה.⁴

שושנה שכטר, 'פורים – הגשמת הייעוד היהודי', YU Torah-To-Go, פורים תשע"ט

בעוד שמרדכי ואסתר מגלמים את המאפיינים היוצרים מנהיגות יהודית, עמלק, המיוצג כאן על ידי המן, מגלם את האנטיטזה של אותם ערכים... הם האמינו כי ההתרחשויות הן נסיבותיות, ללא השגחה אלוקית, ועל כן הרשו לעצמם לפגוע ביהודים כאשר הם, בניגוד לעמים האחרים, מתעלמים מן הניסים שעשה ה' לעם ישראל במצרים... הם לא יראו מפני ה'... [עמלק] מגלם גם את האנטיטזה לצדק ודאגה לזולת... הם תקפו את עם ישראל בזמן הפגיע ביותר עבורם... ולבסוף... בעוד שהמסורת היהודית והתורה עוברות מדור לדור, עמלק צריך להישכח.

אחת הדרכים להילחם בעמלק היא לשאת בגאון את הערכים היהודיים הללו.

ראינו לעיל את דברי המשנה על קריאת פרשת זכור כאחת מארבע הפרשיות, וכן את דעת התוספות כי חובת קריאת פרשת זכור היא מצווה מדאורייתא. ספר החינוך מחבר בין שתי השיטות הללו.

ספר החינוך מצוה תרג

שנצטוו לזכור מה שעשה עמלק לישראל... משרשי המצוה, לתת אל לבנו שכל המיצר לישראל שנאוי לפני השם ברוך הוא, וכי לפי רעתו וערמת רוב נזקו תהיה מפלתו ורעתו כמו שאתה מוצא בעמלק... מדיני המצוה מה שאמר זכרונם לברכה שחיוב זכירה זו היא בלב ובפה... ואל הזכירה הזאת בלב ובפה לא ידענו בה זמן קבוע בשנה או ביום... ודי לנו בזה לזכור הענין פעם אחת בשנה או שתי שנים ושלוש. והנה בכל מקומות ישראל קוראים ספר התורה בשנה אחת או בשתיים או שלש לכל הפחות והנה הם יוצאים בכך מצוה זו. ואולי נאמר כי מנהגן של ישראל בפרשת זכור לקרותה בשבת מיוחד בכל שנה תורה היא ומפני מצוה זו היא שקבעו כן...

לפי ספר החינוך, באופן עקרוני אפשר לקיים את מצוות זכירת עמלק מדאורייתא בכל עת. חז"ל תיקנו שקיום המצווה יעשה דרך קריאת פרשת זכור מדי שנה (לפי כלל 'שומע כעונה').⁵

אך התוספות (לעיל) מתייחסים לקריאת פרשת זכור מתוך ספר תורה כמצווה מדאורייתא. הרא"ש אף סובר כי קריאתה במניין היא חלק מן החיוב מדאורייתא:

רא"ש מסכת ברכות פרק ז סימן כ

דמיירי בעשרה דאורייתא כגון לקרות פרשת זכור שהוא מן התורה

⁴ ניתן למצוא כאן.

⁵ הפרי חדש מסביר כי אפשר לצאת ידי חובת מצוות זכירה על ידי שומע כעונה.

פרי חדש אורח חיים סימן סז

ואין להתעקש ולומר דביציאת מצרים דכתיב ביה זכירה והוא בפה, כדמוכח בפרק ב' דמגילה [יח, א] אינו מוציא אחרים ידי חובתם, דליתא דהא קיימא לן בפרק לולב הגזול [סוכה לח, ב] דשומע כקורא.

מדוע שהתורה תצווה לקרוא את פרשת זכור במניין? אולי משום שמצוות מחיית זכר עמלק, שאותה מזכירה לנו הקריאה, מתקיימת על ידי הציבור.

קרן אורה ברכות ג ע"א

ויש אומרים דעיקר המצוה לקרותה בציבור. ולדעה זו יש להבין דמאי שנא זכירה זו דמצוה בציבור משאר הזכירות, וצריך לומר דכיון דכוונת הזכירה היא לנקום נקמת ה' מאת החטאים האלה, וזה דבר המוטל על הציבור הוא.

לאור שיטת הרא"ש, פוסק השולחן ערוך כי החייבים בזכירת עמלק צריכים לשמוע את פרשת זכור במניין:

שולחן ערוך או"ח תרפה, ז

י"א [יש אומרים] שפרשת זכור ופרשת פרה אדומה חייבים לקראם מדאורייתא, לפיכך בני הישובים שאין להם מנין צריכים לבא למקום שיש מנין בשבתות הללו כדי לשמוע פרשיות אלו שהם מדאורייתא. הגה: ואם אי אפשר להם לבא, מ"מ [מכל מקום] יזהרו לקרותם בנגינתם ובטעמם...

כאשר אין מניין, פוסק הרמ"א שניתן לצאת ידי חובה גם בקריאה אישית של פרשת זכור. כף החיים מפרש את דברי הרמ"א וכותב כי אם יש ספר תורה עדיף לקרוא ממנו גם ללא מניין, אך קריאה בחומש יכולה להספיק בשעת הדחק:

כף החיים תרפה, לה

ר"ל [רצונו לומר] אם יש להם יקראו אותם בס"ת [בספר תורה] אלא בלא ברכה כגין [כיון] שאין מנין, ואם אין להם ס"ת [ספר תורה] יקראו אותם בחומש של דפוס.

לפי חלק מן הדעות, שמיעת קריאת התורה בפורים (או אולי אפילו בשבת פרשת כי תצא) בכוונה לקיים את מצוות זכירת עמלק, יכולה גם היא להיחשב כקיום המצווה.⁶

נשים ושמיעת פרשת זכור

האם נשים חייבות במצוות זכירת עמלק? ספר החינוך כותב שלא, משום שמצוות הזכירה שלובה במצוות מחיית עמלק. מצווה זו כרוכה במלחמה, שממנה לדעתו נשים פטורות:

ספר החינוך מצוה תרג

ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, בזכרים כי להם לעשות המלחמה ונקמת האויב, לא לנשים.

אם אכן נשים פטורות לחלוטין ממצוות זכירת עמלק, ניתן להניח שנשים פטורות גם מקיומה דרך שמיעת פרשת זכור.

עם זאת, יש לציין כי ספר המצוות של הרמב"ם, שעליו התבסס ספר החינוך בספרו, אינו מציין כי נשים פטורות משמיעת פרשת זכור. אפשר שהרמב"ם מתייחס למצוות זכירת עמלק כנפרדת מן המצווה למחות את עמלק, כך שהציאה למלחמה אינה רלוונטית.

⁶ מגן אברהם סימן תרפה
כששומע בפורים פרשת ויבא עמלק נמי זוכר מעשה עמלק ויוצא י"ח [ידי חובתו]

על בסיס שתיקת הרמב"ם בעניין, מקשה המנחת חינוך על מסקנתו של ספר החינוך שנשים פטורות משמיעת פרשת זכור. המנחת חינוך מוסיף כי ניתן לקיים את המצווה מדאורייתא בכל עת בשנה, ועל כן היא אינה מצווה שהזמן גרמה שממנה נשים פטורות. מעבר לכך, המצווה קשורה גם באיסור שכחה, וברוב המקרים נשים חייבות באיסורים. לבסוף הוא מציין כי נשים אכן יוצאות למלחמה כאשר מדובר במלחמת מצווה, וכי בכל אופן המצווה לזכור איננה בהכרח תלויה בניצחון צבאי על עמלק.

מנחת חינוך מצוה תרג

... פ[רשת] זכור בעשרה ובס"ת [ובספר תורה] הוא מדרבנן אבל מה"ת [מן התורה] די שיזכור בפה כל יחיד וז"פ [וזזה פשוט]. והרהמ"ח [הרב המחבר, בעל ספר החינוך] פוטר נשים ממצוה זו ונראה קצת דפוטר אותם מהלאו ג"כ [גם כן] ובר"מ [וברמב"ם] אינו מבואר זה וצריך ראייה לפטור נשים ממ"ע [ממצוות עשה] שאין הזמ"ג [הזמן גרמה] ובפרט במקום לאו ג"כ [גם כן] ומ"ש [ומה שכתב] כי להם לעשות המלחמה ולא לנשים באמת מלחמת מצוה הכל יוצאין אפי' [לן] כלה מחופתה כמבואר בש"ס... גם מי עמד בסוד ד' ית[ברך] אם הטעם מחמת הנקמה דאפשר גזה"כ [גזרת הכתוב] שנזכר שנאתו מאיזה טעם ואנחנו אין יודעים ואפשר אף בביאת משיחנו שיכרת עמלק מכל וכל ולא יהי[ה] זכר להם מ"מ [מכל מקום] הזכירה יהי[ה] תמיד מ"ע [מצות עשה] לזכור ולא לשכוח ע"כ צ"ע [על כן צריך עיון] דפוטר נשים ממ"ע [ממצוות עשה] זו...

עם זאת, גם לפי המנחת חינוך ייתכן שנשים חייבות מדאורייתא רק בזכירת עמלק, ולא בשמיעת פרשת זכור מספר התורה. כף החיים כותב זאת, ומסביר שאישה אינה חייבת לשמוע זכור בבית הכנסת, אם כי ראוי שתשתדל לעשות זאת:

כף החיים תרפה, ל

נשים אין חייבין לשמוע פרשת זכור... אבל בעיקר המצוה לזכור מעשה עמלק חייבים שהרי היא מצוה שלא הזמן גרמא ונשים חייבות ומה שקורין אותם קודם פורים אינו אלא תקנת חכמים כנז"ל [כנזכר לעיל] וגם אם באים לשמוע יש להם שכר...

פוסקים אחרים, הרב יעקב אטלינגר ביניהם, מסיקים כי נשים חייבות בזכור ובשמיעת הפרשה כאשר היא נקראת מספר התורה.

שו"ת בנין ציון החדשות סימן ח

קבלתי מאדמו"ר הגאון ר' אברהם בינג זצ"ל הגאב"ד דק"ק ווירצבורג בשם רבו החסיד שבכהונה הגאון מו"ה נתן אדלער זצ"ל שהנשים חייבות ושהקפיד שאפילו משרתת שלו הוצרכה לשמוע פרשת זכור וכן נהגתי אחריו. וטעמו נלע"ד [נראה לפי עניות דעתי] מפני שאינה מצוה עשה שהזמן גרמא שאין קפידא באיזו זמן שתקרא... רק שיקרא פעם א' בשנה ולכן הוי כשאר מצ"ע [מצוות עשה] שאין הזמן גרמא שנשים חייבות בהן... למה לא תהי[ה] מצות זכירת מעשה עמלק בנשים אף שלא בנות מלחמה נינהו עם כל זה אפשר שזכירת השנאה תהי[ה] תועלת למחייתו ומעשה אסתר יוכיח...

כפי שכותב הרב אטלינגר, פועלה של אסתר סלל את הדרך לניצחון על הכוח הצבאי שאסף המן העמלקי, אף שהיא מעולם לא יצאה למלחמה בפועל. לאור שיטה זו, המנהג הרווח הוא שנשים משתדלות מאוד להגיע לשמוע את פרשת זכור כחלק מקריאת התורה.

פסוק הקריאה במניין

מה אם אין ביכולת האישה להגיע לקריאת פרשת זכור? היא יכולה לסמוך על השיטות שלפיהן ניתן לקרוא את הפסוקים בכוונה מן החומש, או לשמוע קריאת התורה בפורים תוך כוונה לקיים מצוות זכור אם מתאפשר.

אפשרות עדיפה מזו היא שבית הכנסת יארגן קריאה נוספת של פרשת זכור, אחרי מוסף או לפני מנחה, במיוחד בעבור מי שלא הצליח להגיע לקריאה הראשונה. הכי טוב שהדבר יעשה במניין, כדי לקיים את המצווה באופן השלם ביותר.

יש פוסקים המתנגדים לקריאה מיוחדת של פרשת זכור בעבור נשים בלבד, במיוחד לאור העובדה שישנן דרכים אחרות לצאת ידי חובה.

הרב דוד אויערבאך, הליכות ביתה ט, ח

יש שכתב, ד... יכולה לקרות בעצמה בספר תורה בלי צבור, אך למעשה יש להחמיר שלא לקרות בס"ת [בספר תורה] בשביל אשה ואפילו לעשר נשים.

פוסקים אחרים מתנגדים לקריאת הפרשה לנשים בלבד משום החשש להוצאת ספר תורה מעבר לזמן של קריאת התורה הקבועה, מאחר שבמקרה כזה יעלו שאלות הלכתיות מורכבות לגבי קריאה עם או בלי ברכה.⁷

פוסקים רבים אחרים, הרב עובדיה יוסף ביניהם, דוחים את הטענות הללו ותומכים בדעה המאפשרת לנשים לשמוע את פרשת זכור בקריאה מיוחדת, כמנהג המקובל, אך בלא ברכה.

חזון עובדיה דיני קריאת ארבע פרשיות, ג

ומותר להוציא ספר תורה במיוחד לנשים (בשעות שלאחר מכן) לקרוא להן בפרשת זכור בלי ברכה.

בדומה לכך, מכיר הרב יצחק וייס במנהג זה.

שו"ת מנחת יצחק חלק ט סימן סח

למעשה נקטו כרוב הפוסקים שנשים חייבות לשמוע פרשה זו בקריאה בתורה, ונתפשט המנהג כן ברוב הקהלות שהנשים באות לביהכ"נ [לבית הכנסת] לשמוע קריאת פ[רשת] זכור, ומ"מ [ומכל מקום] לקרוא בשביל נשים לבדן, ס"ל [סבירא להו] לכמה גדולי האחרונים דיש להחמיר שלא לקרות בשביל נשים לבדן, ואפילו לעשרה נשים, כמ"ש [כמו שכתוב] בספר מקראי קודש, אכן כפי מש"כ כ"ת [מה שכתב כבוד תורתו] דבאשכנז המנהג שקוראים בשביל נשים לבדן כנ"ל [כנזכר לעיל], אבל בודאי אין לברך כיון דלכ"פ ס"ל [דלכמה פוסקים סבירא להו] דפטורים...

עד כמה חשוב להגיע לבית הכנסת לקריאת פרשת זכור?

כפי שראינו, פוסקים רבים סוברים שנשים חייבות במצוות זכירת עמלק. האופן הטוב ביותר לקיים מצווה זו הוא לשמוע את קריאת פרשת זכור בבית הכנסת, אך קיימים פתרונות אחרים בעבור מקרים שבהם אין אפשרות לעשות זאת, ונשים יכולות לסמוך עליהם.

עם זאת, יש לציין כי ישנה סיבה נוספת שלשמה ראוי להשתדל לשמוע את פרשת זכור בבית הכנסת:

⁷ שו"ת משיב דבר חלק א סימן טז
...דשיטת הירושלמי ברכות פ[רק] שלשה שאכלו דהא דברה"ת מה"ת [דברכת התורה מן התורה] היינו בעת שקוראין בתורה ברבים, ...יש לחוש לדעת הירושלמי שלא לקרות בתורה בציבור בלא ברכה... ולקרות בס"ת [בספר תורה] ביום שאין בו קרה"ת [קריאת התורה] ודאי אסור דהאיך נעביד אם לקרות בלא ברכה יש לנו לחוש לדעת הירושלמי דקריאה בציבור צריך לברך מה"ת [מן התורה] ולקרות בברכה ביום שלא תקנו חז"ל הרי היא ברכה לבטלה, וה"ה להוציא ס"ת [ספר תורה] ולקרות אף ביום קריאת התורה אך לא בעת הקריאה כמו לאחר התפלה או בערב יש גם כן איסור בדבר

זכירה בלב. החוויה האישית והדתית הנוצרת בעקבות קיום מצווה זו אינה תמיד פשוטה. המסר של מלחמת נצח עשוי להיות לא נעים, וייתכן שלחלק מאיתנו קשה ללבות את השנאה בתוכנו, והיינו מעדיפים לשכוח את עמלק אם הדבר היה תלוי אך ורק בנו. הרעיון שאנו חלק ממהלך נצחי ולאומי למיגור הרוע הוא משכנע ומחזק יותר כאשר הוא נקרא מתוך טקסט עתיק, לצד חברי עמנו וקהילתנו.

שאלה נוספת היא האם אישה יכולה לקרוא את הפרשה אם בית הכנסת שלה מקיים קריאה נוספת בעבור נשים ללא מניין. הרב דוד אויערבאך (לעיל) מעלה את האפשרות שאישה תקרא בעצמה מספר תורה. אם נמצא בקריאה אפילו גבר אחד שצריך לצאת ידי חובת הקריאה, אישה אינה יכולה לקרוא בעבור כולם, מאחר שהיא ספק חייבת והוא חייב בוודאות.⁸ אך אם מגיעות נשים בלבד, מאחר שהשאלות העולות בנוגע לקריאת התורה של נשים בציבור אינן רלוונטיות כאן, נראה כי אכן אישה יכולה לקרוא את פרשת זכור בעבור נשים שלא עלה בידן להגיע לקריאה הרגילה, אם הדבר מקובל בקרב הקהילה.

⁸ הרחבה נוספת ראו כאן.